

SON SANTRA

AHMET MELİH KARAÜĞÜZ

Birçok insan için futbol, ruhlarında dürüst duygular ve insan ilişkilerinden oluşan küçük de olsa bir adacık oluşturmak için tek, hatta bazen en son şanstır.

Simon Kuper

Kaleci, son kertede, düşünmek için bol bol zamanı ve bir iç dünyası olan tek oyuncudur. O, unutmak için topun peşinden koşup, oyunu oynama şansına sahip değildir; aksine, o, tehlikeyi beklerken hatırlayan ve düşünme fırsatı bulan oyuncudur.

Jonathan Wilson

Gideceği yere vaktinde varan tren hakkındaki haber, raydan çıkan trenden çok daha az okunur.

Philippe Auclair

Doğduğun ev kaderindir derler. Belki de doğrudur ama kader biraz da insanın çabasına bağlıdır. Doğduğum ev, Merkez Şehir’e en uzak Yan Kentlerden biriydi ve ailemin bildiği tek şey, Merkez Şehir’in ihtiyaç duyduğu besinlerin üretilmesi için her gün ama her gün tarlalarda çalışarak meyve ve sebze yetiştirmekten başka bir şey değildi. Yaşadığım Yan Kent’teki insanların kaderleri burada doğup, büyüyüp yine burada ölmekti.

Biz çocukların kaderi de çok farklı değildi. Yetişkinlerin tarlada çalışmaları için güçlerini toplamaları ne kadar önemliyse, bizim de büyüyüp o çalışma düzenine uyum sağlamamız o kadar önemliydi. Bildiğimiz tüm oyunlar, sistem tarafından belirlenmişti. Oyunlar eğlenmemiz için değil, bizi daha güçlü kılmak için vardı. Oyunlar, koşarken ciğerlerimizin kapasitesini artırmak, ellerimizin hızını ve hassasiyetini geliştirmek için düşünülmüştü. Düşmek bile düşmeyi öğrenmek, acıya karşı bağışıklık kazanmak içindi.

Anne ve babalarımızdan farklı olarak bizim bir ayrıcalığımız vardı. Biz çocuklar, bir tür “izinli seyirci” gibiydik.

Beş kişilik robot futbol takımlarının maçlarını izlemek, bize verilen en özel haklardan biriydi.

Robot ligi maçlarını izlemek, içimi büyük bir heyecanla doldururdu. Çoğu zaman kendimi o robotların yerine koyardım. Onlar gibi güçlü, hızlı, neredeyse yenilmez olmayı düşlerdim. Ama sonra, bir şekilde o duygular yerini büyük bir hüzne bırakırdı. Sahada ne kadar çok gol atarlarsa at-sınlar, ne kadar gösterişli hareketler yaparlarsa yapsınlar, o oyunlarda hep bir eksiklik hissederdim. Robotların ruh-ları yoktu. Bizim onlardan farkımız, güçlü olmamızı sağ-layan şey tutkumuz ve ruhumuzdu. Ama o sahada bunla-rın hiçbirisi yoktu ve aslında bize de yer yoktu.

Bu, benim ve bizim hikâyemiz. Doğduğumuz evdeki ka-deri değiştirmemizin hikâyesi. Ailelerimiz her gün çamur-lu tarlalarda, nasırlı elleriyle meyve toplarken, bizim Yan Kent'in sokaklarında kaderimizin anahtarını elinde tuttu-ğumuzu bilmeden, sistemin bize verdiği oyunla sistemin belirlediği kaderlerimizi değiştirmemizin hikâyesi.

Bu hikâye ne bir robotun ne de bir başka dünya siste-minin anlatısı. Bu, çamur ve terle yoğrulmuş bir kaderin, cesaret ve hayal gücüyle nasıl yeniden yazılabileceğinin hikâyesi.

BİRİNCİ BÖLÜM

*“Tüm mühendislik şirketlerinin hünelerini sergilediği,
son yılların en rekabetçi robotlar ligine hepiniz hoş geldiniz!”*

Stadyumun dört bir yanını çevreleyen ekranlardan yankılanan bu sözler, milyonlarca insanın kulaklarında çınladı. Merkez Şehir’in devasa neon ışıkları, gökyüzünü gündüz gibi aydınlatıyordu. Dev stadyum, yüz binlerce seyirciyi ağırlıyor, dışarıdaki meydanlarda toplanan kalabalık ise dev ekranlardan bu heyecanlı karşılaşmayı izlemek için sabırsızlanıyordu.

Bu, sıradan bir futbol ligi değildi. Bu, insanın sınırlarının ötesine geçen, mühendislik dehasının en son örneğini gösteren Robot Ligi’ydi. Her takım, şehrin en büyük mühendislik ve teknoloji şirketleri tarafından destekleniyor;

milyonlarca dolarlık yatırımlarla üretilen robotlar sahaya çıkıyordu. Bu arenada yetenek değil, ileri yazılım hünleriyle; fiziksel güç değil, çeliğin sarsılmaz dayanıklılığı kazanıyordu.

“Kıran kırana geçmesini beklediğimiz mücadele, Merkez Şehir’in mucidi, büyük mühendis ve lider Jasper Lenz’in önündeki ekrana başlama komutunu girmesiyle başlayacak. Hepimiz nefeslerimizi tuttuk, çünkü bu yılki lig, önceki yıllardan çok daha zorlu olacak!”

Jasper Lenz, stadyumun VIP locasındaki koltuğunda oturmuş, ekranına soğukkanlı bir şekilde bakıyordu. Üzerinde robot futbolunun geleceğini simgeleyen metalik çizgilerle işlenmiş bir takım elbise vardı. Bir elini çenesine yaslamış, sahayı izliyordu.

“Başlayalım” komutunu önündeki ekrana yazdı. Bu tek kelime, yeni sezonun başladığını ilan ediyordu. Sahada, her biri farklı mühendislik dehasının ürünü olan on robot, paslanmaz çelikten yapılmış bedenleriyle harekete geçmeye hazırdı.

İnsanların oynadığı futbol, on beş yıl önce, futbolun artık pahalı, anlamsız ve zevk vermez hâle gelmesi yüzünden ortadan kaldırılmıştı. Yerine robotların olduğu, teknolojik ilerlemenin herkese gösterilebileceği “Robot Ligi” kuruldu. İnsansı robotların ilk defa sahaya çıktığı bu yeni dö-

nem, sporu yeniden tanımlamıştı. Bu sayede futbol, hem eğlence hem de gövde gösterisi yapılabilecek bir oyuna dönüştü. O günlerde bu, bir mühendislik gösterisi olarak görülüyordu. İnsan hatasından arındırılmış, yalnızca mükemmeliyetin olduğu yeni bir spor. Robotlar yorulmazdı. Pas hatası yapmazdı. Duygusal tepkiler vermezdi. Her zaman herkesi eğlendirebilecek şekilde yeniden programlanabilirlerdi.

Her yıl, şirketler robotları için daha gelişmiş algoritmalar ve daha dayanıklı mekanik sistemler geliştiriyordu. Maçlar artık sadece spor karşılaşması değil, mühendislik dehasının zirveye ulaştığının gösterildiği bir mücadele hâline gelmişti. Yüksek hızlı hareket sensörleri, milisaniyeler içinde rakiplerinin hamlelerini öngörebilen yazılımlar, topa %100 isabetle vuran hidrolik ayaklar...

Bu yıl ise Robot Ligi'nde, Uluslararası Robot Futbol Federasyonu (URFF) tarafından sürpriz bir kural değişikliği açıklanmıştı. Artık robotların saha içindeki taktik zekâsını artırmak adına “bağımsız öğrenme” algoritmaları kullanılmasına izin verilecekti. Bu, robotların maç sırasında yeni stratejiler geliştirebileceği anlamına geliyordu. Ancak bu durum, bazıları tarafından eleştiriliyordu. Çünkü bu, robotların kontrol dışına çıkma ihtimalini artırıyordu.

“Bağımsız öğrenme mi? Bu, bizim yarattığımız bu spor için müthiş bir kural değişikliği. Ve tam olarak neden insanların değil de robotların oynadığı bir futbol hayat ettiğimiz en güzel örneği. Çünkü insanlar hem tembel hem de bir şey öğrenmesi zaman alan verimsiz canlılar.” dedi Jasper Lenz, sezon başlangıcından önceki basın toplantısında. “Bu yıl, sadece güçlü olanın değil, aynı zamanda bizim hayalimizi anlayanların kazanacağı, bizi anlamayanların kaybedeceği bir yıl olacak!”

Sahada yer alan robotlar, şirketlerinin logosuyla süslenmiş zırhları içinde bekliyordu. En dikkat çekici olanlardan biri, “TitanX” adlı dev bir robottu. TitanX, sahadaki en güçlü robot olarak biliniyordu. 3 metrelik boyu ve rakipsiz gücüyle, geçtiğimiz sezon rakiplerinin çoğunu saf dışı bırakmıştı. Ancak bu yıl, hız ve zekânın daha önemli olduğu yeni kurallar, TitanX’in üstünlüğünü tehdit edebilirdi.

Rakip takımın yıldızı ise “Vector9” idi. Daha küçük ve çevik bir robot olan Vector9, algoritmasının üstün tahmin kabiliyeti sayesinde rakiplerinin hamlelerini önceden öngörebiliyordu. Seyirciler bu iki robotun karşılaşmasını beklerken heyecan doruktaydı.

“Başlama vuruşu için hazır olun!” diye bir ses duyuldu tüm statta. Seyirciler çığlık atarak tezahürata başladı.

Saha, insan yapımı çimlerden oluşmuyordu. Bunun yerine, özel bir karbon fiber zeminle kaplıydı. Top, hafif ama dayanıklı bir alaşımdan yapılmıştı. Robotlar, lazer tarayıcılarıyla birbirlerini analiz ederek ilk hareketlerini planlıyorlardı. Seyirciler için bu, sporun geleceğine tanıklık etme fırsatı verdiğiinden dolayı unutulmaz bir andı. Ancak bazıları içinse insan tutkusundan tamamen yoksun, soğuk ve hesaplanabilir olduğu için anlamsızdı.

Hakemin düdüğüyle, Vector9 topu ileri sürdü ve inanılmaz bir hızla TitanX'e doğru ilerledi. TitanX ise yerini koruyarak bir duvar gibi karşısında durdu. Seyirciler nefeslerini tutmuştu. Bu yılki müsabakalar daha öncekilerden çok daha farklı olacaktı.

Arda, Yan Kent'teki küçük odasında, eski televizyonun karşısına geçmişti. Ekranda, Merkez Şehir'den yapılan yayın vardı. Devasa stadyumun ışıkları ekranda yanıp sönüyor, robotlar, sahada harekete geçmek için bekliyordu. Tribünlerden yükselen sesler, odayı doldurdu. Arda sessizce izliyordu. İçinde garip bir his vardı ama bu his heyecan değildi.

Ekranda bir yüz belirdi. Merkez Şehir'in lideri Jasper Lenz. Adamın keskin bakışları ve her şeyin kontrol altında olduğuna dair rahat tavrı, Arda'nın midesini bulandırdı. Tüyleri diken diken oldu. Bu adamı sevmiyordu. Bu adam,

Yan Kentleri inşa eden ve her şeyi Merkez Şehir'e taşıyan adamın ta kendisiydi. Yan Kent'teki insanların ellerindeki tarlaları alıp Merkez Şehir'deki insanların topraklarını zenginleştiren, kendilerineyse hiçbir şey bırakmayan düzenin simgesi idi.

Arda gözlerini ekrandaki robotlardan ayırmadı. TitanX ve Vector9 gibi isimler, Merkez Şehir'in kahramanlarıydı. İnsanlar için bu robotlar, mükemmel futbolcular anlamına geliyordu. Arda içinse sadece soğuk metal yığınlarıydılar. Bunların oynadığı şeyin futbol olmadığını biliyordu.

Yan Kent'te oynadıkları futbol bambaşkaydı. Eski, yamalı bir top, çamurlu bir tarlanın kenarında oynarlardı. Herkesin bir rolü vardı. Derya hızlıydı, Kerem en doğru pasları bulurdu, Mehmet ise savunmada dimdik dururdu. Arda, bunların hepsini düşünürken bir yandan da ekrandaki robotların kusursuz hareketlerini izliyordu. Ne pas hatası ne yanlış bir adım. Ama bu, Arda'ya göre Merkez Şehir'in uydurduğu saçmalıklardan başka bir şey değildi.

Ekrana tekrar Jasper Lenz'in yüzü geldi. Arda, televizyonun sesini kısmadan önce ona biraz daha baktı. "Bize eski eğlenceleri bırakmaları bile tarlada daha iyi çalışalım diye." düşündü. Onların oyun oynamasına izin verilmesinin bile bir amacı vardı. Güçlü olmak, dayanıklı olmak. Merkez Şehir'in ihtiyaç duyduğu işçiler hâline gelmek.

Arda yayını kapattı. Bir süre boş ekrana baktıktan sonra oturduğu yerden kalktı. Ayakkabılarını giydi. Dışarıda arkadaşları onu bekliyordu. Şimdi, robotların değil, insanların oynadığı gerçek futbol başlamak üzereydi ve Arda'nın zihninde hayali tezahüratlar yankılanıyordu.

İKİNCİ BÖLÜM

Arda, tarlanın kenarındaki sahaya vardığında arkadaşları çoktan toplanmıştı. Mehmet kalenin yanında çömelmiş, taşların sağlamlığını kontrol ediyordu. Kerem, elindeki çubukla yerde taktik çizmeye çalışıyordu. Derya topu bir ayağından diğerine atarak hızını gösteriyordu. Ali ise biraz uzakta, sırtüstü yatmış gökyüzüne bakıyordu.

“Arda! Nihayet geldin!” diye bağırdı Derya, ayağındaki topu sertçe yere bırakarak. “Bizi hep bekletiyorsun. Bu kadar geç kalmana geçecek anlamlı bir işin vardır umarım!”

“Evet, neredesin? Hadi söyle!” dedi Kerem, yerden kalkıp ona doğru yürürken.

Arda kısa bir duraksamadan sonra, “Robot liginizi izliyordum.” dedi, biraz utangaç bir sesle.

Mehmet, hemen yerinden kalktı. “Yine mi o soğuk mental yığınları? Ne buluyorsun onlarda?”